

BAHS-KUNSKAPER OM MANNEN BAKOM SS MARTHA

Ett besök hos Nordisk Film i Köpenhamn

Den skandinaviska sjöfartens stora kultfilm Martha är redan en riktig långseglare. Hur den kan ha blivit detta är nog ett intressant ämne för en filmvetenskaplig avhandling.

På 60-talet när Martha hade sin danska biopremiär blev filmen också en 16 mm-succé ombord på danska och norska fartyg. Officiellt nådde filmen svenska fartyg först 1987 i HKF:s hyrfilmspaket, men dessförinnan hade ryktet spritt sig och piratkopior dykt upp. Till dags dato har *HKF Video* via postorder eller genom någon av HKF-stationerna sålt ca 2.500 Martha till svenska sjömän och andra sjöfartsanknutna kunder .

Martha är för många äldre sjömän är stor nostalgi; den mer romantiska epoken före container-revolutionen. Intressant är dock att Martha även köps av yngre generationer som kanske bara har sett en styckegodsare men luckor och vinschar på bild.

Visst är Martha buskis' men en ädel sådan. Den danska filmsatsningen var för sin tid på högsta nivå med många av Danmarks mest namnkunniga skådespelare som Poul Reichardt, Karl Stegger, Ove Sprogøe, Morten Grunwald, Poul Bundgaard m.fl. Många är idag döda. Idé och manus stod Henning Bahs, Preben Kaas (spelade också kocken ombord på Martha) och Erik Balling för. Balling blev filmens regissör och Bahs höll i manuskriptet och scenografin. Balling är idag en av Danmarks mest kända regissörer och Bahs väletablerad manusförfattare och scenograf. De har faktiskt arbetat tillsammans på Nordisk Film i Köpenhamn ända sedan 50-talet. I Sverige är de mest kända för TV-serien Matador och Bryggaren.

Den märkligt mäktiga marknaden för Martha bland svenska sjöfarare, rederifolk m.fl. gjorde *HKF Video* så nyfiken på filmens upphovsmän så vi uppsökte dessa i Köpenhamn. I första hand tänkte vi på regissören - för det är alltid denne som man tänker på först - och tog kontakt med Erik Balling. Han visade sig dock, som 'formand' d.v.s. styrelseordförande i Nordisk Film, vara en mycket upptagen man. Istället ställde Henning Bahs upp. Det var ju också från honom filmidéen kom.

Den enda riktiga *filmstad* som finns kvar i Norden är Nordisk Film i Valby, en klassisk förstad i Köpenhamn. Ett ur filmproduktionssammanhang kreativt läge - för här finns närheten till en mindre stadsatmosfär à la 50-tal, lättillgänglighet till småföretag och statister. Här ute hade gjorts film i 85 år och bevarad fanns en ursprunglig glasstudio à la växthus. En härlig känsla att vandra omkring i denna filmstad och t.ex. upptäcka spåren efter småstadsmiljön i Matador. Nordisk Film var ett tag under